

Polijas Valsts meži - pirmās izmaiņas koksnes tirdzniecībā paredzētas jau šī gada beigās, vispārējas izmaiņas no 2025. gada. Kas notiek ar FSC meža sertifikācijas sistēmu?

Valsts mežu ģenerāldirektora vietnieks meža apsaimniekošanas jautājumos Ježijs Fijass (*Jerzy Fijas*) intervijā PAP (*Polska Agencja Prasowa*) informēja, ka izmaiņas Valsts mežu koksnes pārdošanas sistēmā "ir nepieciešamas, un darbs šajā virzienā jau ir sākts". Pirmās izmaiņas koksnes realizācijas sistēmas noteikumos tiks veiktas 2024. gada beigās. Savukārt vispārējās izmaiņas kļūs obligātas no 2025. gada sākuma. Polijas Valsts meži ir norādījuši, ka konkursi 2025. gadam jāriko jau 2024. gada rudenī, tāpēc rīkojuma izziņošana ir šā gada septembra jautājums.

Ježijs Fijass informēja: "Šobrīd mēs esam plāna otrās trešdaļas procedūru vidū. Tas ir tāpēc, ka 2024. gads ir sadalīts trīs laika intervālos pa četriem mēnešiem katrā. Pirmā trešdaļa kā koksnes pārdošanas periods beidzas aprīlī. Paralēli sākas līgumu slēgšanas procedūras otrajai trešdaļai un mums ir jāgatavojas nākamajai - noslēdzošajai trešdaļai. Sistēmas izmaiņas nevar veikt uzreiz. Tas apdraudētu nozares apgādes stabilitāti, jo īpaši ņemot vērā jaunās sociālās problēmas ar kurām tagad saskaras Polijas Valsts meži (*Lasy Państwowe*). Mēs saņemam tirgus signālus, kas liecina, ka ir gaidāmas zināmas pārmaiņas. Nozare norāda uz jautājumiem, kas saistīti ar kokmateriālu tirdzniecības nodrošināšanu, brīvai pārdošanai piešķirtā izejmateriāla apjomu un politikas un pieprasīto cenu noteikšanas algoritmu korekciju,". Ježijs Fijass arī apliecināja, ka mežsaimnieki strādā pie šo jautājumu risināšanas.

Svarīgi

Valsts mežu ģenerāldirektora vietnieks J. Fijass vēlreiz uzsvēra, ka Valsts meži ir sākuši darbu pie jaunas koksnes pārdošanas sistēmas izveides 2025. gadam. Dažas izmaiņas tiek apsvērtas realizēt arī 2024. gada pēdējā trešdaļā. "Tas, ko būs iespējams paveikt šogad, tiks īstenots sistēmiski, bet mēs noteikti gatavojamies 2025. gadam, lai izveidotu jaunu koksnes pārdošanas piedāvājumu."

Jautāts, ko paredzēs iespējamās izmaiņas, ģenerāldirektora vietnieks teica, ka "mēs atbildēsim, kad mums būs pieejama visa nepieciešamā

informācija un situācijas analīze". "Mēs darbojamies saskaņā ar noteiktiem juridiskiem nosacījumiem. Arī Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības birojs (UOKiK) mūs pārbauda. Mēs jau iepriekš esam mēģinājuši veikt dažus mēģinājumus atbrīvoties no pārdošanas sistēmas "žņaugiem", bet mūs ierobežoja tieši UOKiK," – uzsvēra J.Fijass.

Kad atgriezīsies FSC meža sertifikācijas sistēma?

J.Fijass norādīja, ka arī kokrūpniecības nozare, jo īpaši mēbeļu ražotāji, ar nepacietību gaida FSC sertifikācijas sistēmas atjaunošanu valsts mežos. Tā ir viena no divām Polijā izmantotajām meža apsaimniekošanas sertifikācijas sistēmām, kas papildus apliecina, ka koksne ir iegūta ilgtspējīgā veidā. Pašlaik FSC marķējumu var izmantot četras valsts mežu reģionālās direkcijas. Tajā pašā laikā otrās sistēmas - PEFC - sertifikāts ir pieejams visām 17 direkcijām.

Polijas Valsts mežu pārstāvis paskaidroja, ka līguma par FSC sertifikāta izmantošanu Ščecinas un Katovices reģionālajās direkcijās ir pārtraukta. Valsts mežu uzņēmējdarbības un sociālā vide sagaida, ka FSC tiks atjaunots Bjalistokas reģionālajā direkcijā kā prioritāte. "Attiecībā uz Bjalistokas direkciju pastāv lielāka problēma, jo šī struktūrvienība faktiski ir pārtraukusi spēkā esošo līgumu. Līgums zaudēja spēku 2023. gada 31. decembrī. Tas nozīmē, ka sertifikāta atjaunošana šajā direktoratā ir jāsāk no jauna, un tas prasīs zināmu laiku. Mēs nevēlamies atgriezties vēsturē, mēs meklējam iespēju noslēgt līgumu ar FSC International, kas piešķir sertifikāciju uz partnerības pamata," - norādīja ģeneraldirektora vietnieks J.Fijass.

Pēc tikšanās ar FSC International pārstāvjiem *Lasy Panstwowe* tika izveidota darba grupa, lai sagatavotu risinājumus FSC sertifikācijas atjaunošanai meža apsaimniekošanā visā valstī.

Kā ir ar koksnes piegādi Polijā?

J.Fijass norādīja, ka nav iespējams, lai koksnes piedāvājums tirgū visu laiku palielinātos. "Mums visiem ir jāapzinās, ka resursu izmantošanai ir savas robežas un nav iespējams tos visu laiku neierobežoti palielināt. Ir

jāveic pasākumi, lai efektīvi izmantotu jau esošās izejvielas. Tas ietver otrreizēju pārstrādi, slēgta cikla ekonomiku, ietaupot pašreizējās izejvielu iegādes. Svarīgi ir arī koksni mazākā mērā izmantot apjomīga mēroga elektroenerģijas ražošanā," - viņš uzsvēra.

Lielākā daļa Polijas Valsts mežos iegūtās koksnes ir paredzēta uzņēmējiem un tiek iepirkta Mežsaimniecības un kokmateriālu portālā (70 % no piedāvātā apjoma) un izsoļu sistēmā (30 %), kas kopā veido aptuveni 80 % no kopējā Polijas Valsts mežu uzņēmuma *Lasy Państwowe* piedāvājuma. Atlikušie 20 procenti tiek pārdoti mazumtirdzniecībā, kas galvenokārt paredzēta individuālajiem klientiem.

Tie uzņēmēji, kuriem ir tā sauktā iepirkumu vēsture, t. i., kuri jau iepriekšējos gados ir iegādājušies kokmateriālus no valsts mežiem, var veikt pirkumus Mežsaimniecības un kokmateriālu portālā (PLD). Sistēmas izsolēs kokmateriālus var iegādāties visi uzņēmēji, tostarp arī jauni uzņēmumi bez iepirkumu vēstures. Tajās var iegādāties arī kokmateriālus, kas nav pārdoti, izmantojot Mežsaimniecības un kokmateriālu portālu. Uzņēmēji var iegādāties izejmateriālu arī e-koksnes izsolēs, kas notiek pastāvīgi, tomēr meža iecirkņu piedāvājumi ir neregulāri un bieži vien attiecas uz nelieliem izejmateriālu apjomiem. Portālā tiek pārdoti arī tā sauktie koksnes atlikumi (paredzēti šķeldas ražošanai) un izejmateriāls, kas iepriekš nav paredzēts mežizstrādes plānos, bet kas iegūts sanitārajās cirmsās vai cirmsās, kuras veiktas katastrofu (piemēram, snieglaužu vai vētras) seku likvidēšanas ietvaros.

2023. gada oktobrī Polijas Valsts meži publicēja jaunus kokmateriālu pārdošanas noteikumus 2024.-2026. gadam. 2024. gadā piedāvājuma pārdošanas procedūras notiks trīs reizes gadā, nevis divas reizes kā līdz šim. Ir ieviesta arī jauna vērtēšana, kas saistīta ar kokmateriālu apstrādes procesa pakāpi.

Autors: Mihals Boroņs (Michał Boroń), aģentūra PAP (Polska Agencja Prasowa)